

Kristýna Švehlová 2023

Postpartum sexuální tabu a jeho socio-ekologické příčiny – rešerše

bakalářská diplomová práce

posudek školitele

Kristýna Švehlová je „studentka s příběhem“. Přišla k nám v roce 2018, toho času v šestém měsíci těhotenství, po té, co absolvovala kurz Evoluční biologie člověka a také předporodní kurz, což jí zaujalo natolik, že chtěla obojí nějak skloubit ve své bakalářské práci. Po zběžném průzkumu etnografických databází jsme se rozhodli zaměřit se na jednu z největších antropologických záhad – postpartum sexuální tabu. Proč se v řadě kultur zakazuje ženám sex po dobu dvou nebo více let po porodu, což je období, jehož délka značně přesahuje průměrnou délku meziporodního intervalu? Téma práce dokonale zapadá do našeho výzkumného programu, v rámci kterého se snažíme odhalovat adaptivní hodnotu často obtížně pochopitelných kulturních norem (povinná monogamie, obřízka). Také postpartum tabu bylo v minulosti vysvětlováno jako ekologická adaptace, za kterou stojí klima, způsob obživy, nebo sociální uspořádání. Téma se ve druhé polovině 20. století těšilo velkému zájmu kulturních antropologů, tento zájem však postupně opadl. Publikované studie jsou proto zastaralé a trpí řadou nedostatků. V 70. a 80. letech neexistovaly adekvátní statistické metody, ale ani interpretační rámce, které dnes máme k dispozici a bereme je jako samozřejmost. Kristýna se však dokázala v čtenářsky nevstřícné literatuře úspěšně zorientovat.

Původní plán byl ještě ambicióznější a počítal i s (fylogenetickou-komparativní) analýzou etnografických dat. Kristýně se ale v průběhu bakalářského studia přihodilo ledacos, mimo jiné přivedla na svět ne jedno, ale dvě děti a z těchto důvodů byla po celou dobu „jednou nohou za dveří“. Jsem ale moc rád, že se mi ji podařilo na fakultě udržet. Kristýna projevila skutečný zájem o téma a značnou houževnatost, takže (pomalu, ale jistě) sepsala rozsáhlou a kvalitní rešerši, která pokrývá snad všechna témata, která mohou být při diskusi příčin postpartum tabu relevantní (klíčové aspekty lidské životní historie a sociálního uspořádání, kojení a odstavení, laktační amenorea a její „účinnost“, frekvence sexu po porodu...). Popsala distribuci a rozmanitost tabu i jeho lidová vysvětlení a hlavně pečlivě rozebrala publikované studie a jejich nedostatky. Práce končí návrhem, jak problematiku zpracovat s využitím kvalitnějších etnografických dat a vhodných statistických metod, aby se podařilo složité vztahy mezi postpartum tabu a jeho klimatickými, ekologickými, ekonomickými, sociálními a kulturní korelátory rozplést.

Bakalářskou práci Kristýny Švehlové doporučuji k obhajobě a kladnému hodnocení a přeji jí mnoho dobrého v profesním i osobním životě.